

YAĞMUR TUNALI

“YENİ TÜRKİYE”NİN “KÖHNE” KURGUSU

“Yeni Türkiye”nin “köhne” kurgusu

A. Yağmur Tunalı

Eski Türkiye-Yeni Türkiye adlandırması flu bir resim. Aldatma dilinin boşluğa asılan, elle tutulamayan, her göze görünmeyen ve konuşulamayan dövizi. Buna rağmen, gören göze tersini gösteren cilalı bir ayna. Masal kurgusuyla siyasetten hayatımıza geçirilmesi üzerinde durmak lazımdı, durmadık. Sularımız bu yüzden boz bulanık akıyor. İçtiğimiz de kullandığımız da o su. Bu su içilir mi, kullanılır mı, niçin böyle.. demeden yuvarlanıp gidiyoruz. Gidiş bu olunca sızlanmaya hakkımız kalmıyor. Her olumsuz sonucu hak ediyoruz.

Memleketin aydını-okumuşu yıllardır *Yeni Türkiye* sloganını analiz etmedi. Hakikaten *eski* kötü müydü? *Yeni* denen eskiye göre yeni mi, iyi mi? Bu basit soruların cevabı bile verilmedi. İşin tuhafı, yazana konuşana denmedik kalmadı. Birçok yazımda içinde yaşarken beğenmediğimiz eskinin bu *yeni* denene göre ne kadar sağlam taraflarının bulunduğuna yer yer temas ettiğimde söylenenleri biliyorum. Böyle bir toplumda neyi, nasıl konuşur ve çıkacak hangi sonuca şaşarsınız?

Kötüleme, yaftalama dili

Şikâyet dilini bırakalım ve yine *yeni* denen pörsümüş-çürümüş (tefessüh etmiş)*köhneliği* anlamaya çalışalım: Frenklerin tabiriyle *Eski Türkiye*, pejüratif manada kullanılıyor, yani kötüleniyor. O damga birilerine yollar açıyor. Eskiye kötülemek, düzeltme-iyileştirme niyetini gösterse mesele yok. Yıllar içinde gördük ki, ötekileştirmenin, bölmenin, ayırmanın, kavga dilinin damgası. 21 yıllık iktidarımızın sosyal mühendislik mühürçülerine hakk ettirdiği damgalardan bir damga bu. Beğenilmeyene *terörist* damgası, *fetöcü* damgası, dinden gidiyorsak *İslâm’a karşı* veya Tanrılık taslayarak vurulan *kâfir* damgası gibi.

Anlama çabasına devam edeceğim ama bir ara yorumu tespit gibi dile getirmenin yeri ve zamanıdır: Komedi ve yergi sahnesinde bile benzeri görülmeyecek oyunu değiştirmesiz bu damgayı sırayla yersiniz. Bugün muhalifler, yarın en yakınındakiler. Dikkatinizi çekerim, **Davutoğlu** ve **Babacan** başta, **Erdoğan**’la yola çıkanların yüzde doksanı bu damgaları yediler.

Diyeceğim o ki, bu kara propaganda dilinde söylenenlerin doğru olması gerekmiyor. Damgalar, bu gidiş fena diyenin alnına yapıştırılmak için hazırlanmış katran lekesi. Sür sürebildiğin kadar. Hedef tek. Birilerini karalamak, birini yüceltmek, tanrılaştırmak ve en önemlisi, olanları gizlemek.

Gençliğimizin sloganlarını çeşitli yönlerden eleştirirdik. Kavga yıllarında sokaklara, her yere yazılır ve yapıştırılırdı. Meğer *Yeni Türkiye* propagandası etrafında yayılan kof ve kara sloganlar onlar karşısında ne kadar kötü, zavallı ve pespaye kalacakmış.

Bu dil nasıl yaygınlaştı?

Uzun iktidar dönemlerinde bu kolaylıklar gelir, gelmekle kalmaz, yerleşir. İnsan denen mahlûkun beni-bencilliği, oturduğu yeri böyle eşeler, kendini ve milleti açtığı çukura gömmeye kadar gider. Bozuldukça bozulması ve bozması neredeyse kesin sonuçtur. Bununla da kalmaz, kısa zamanda kötülük kaynağı haline dönüşür. Siyaset, iktidar eliyle diktaya evrilir.

Kendi alanımdan bakayım; hiç şüphesiz medya diktası altındayız. Demokrasileri bırakın, krallıklarda da medyanın yüzde doksanına hâkim bir güç olamaz. Bizim tarihimizde 1860’lardan itibaren çıkan gazetelerin çoğu muhaliftir. Dikkatinizi çekerim, otoriter-totaliter rejime rağmen korkmamış,

çekinmemişlerdir. O namus vardır.

Eski denen 21 yıl öncenin Türkiyesinde, bir şahsın medyanın belli bir yüzdesinden fazlasına hâkimiyeti kanunla engellenirdi. İş adamlarının medya gücü özellikle sınırlıydı. Siyasi grupları destekleyen medya organları olurdu. Hükûmet gücünün medyayı kendine bağlamak istediği de görülürdü. O da kontrol altındaydı. Basın, *dördüncü kuvvet* olarak hükümeti denetlerdi. Gazeteci, gücü kullananların çekindiği bir profildi. **Yılmaz Öztuna, Çiller** ve o zamanın *Hürriyet* gazetesi arasındaki çatışmanın kızgınlaştığı bir devrede, "*Basın karşısında siyasetçilerin galip gelmesi mümkün değildir.*" demişti. Nitekim Başbakan **Çiller** geri çekilmek zorunda kalmıştı.

Rekabet hukuku

Eski Türkiye'de seçimlerde rekabet dengeliydi. Tabii her partinin imkânı aynı değildi. O bakımdan bir eşitlikten bahsetmiyorum. Kurallar vardı. Hukuk sistemi, seçim dönemlerinde o kuralları titizlikle uygulardı. 15 değilse de 20 yıl önce, 29 kanalda birden bir kişinin konuştuğunu söylemeniz kimse inanmazdı. O kanallarda diğer siyasilere yer verilmediğini duyan insanlar bir Sovyet ülkesinden bahsettiğinizi zannederlerdi.

Adayların eşit şartlarda bir tartışmaya girmedikleri, böyle bir imtihandan geçmedikleri duyulsa, bunu kıyamet alameti sayanlar da olurdu. O derece olmaz bir işti. Seçimin son günü Ayasofya'da parti mitingi yapıldığını söylemeniz yakınlarınız ruh sağlığınıza endişelenirdi. Devlet imkanlarının hükümetçe tepe tepe kullanıldığını, bakanların devlet araçlarıyla dolaştığını duyanlar, "*Ne diyorsun?*" derlerdi.. "*Böyle seçim mi olur?*"

Daha devam ederseniz, ya insanların kalbini sıkıştırdı, ya da sözleriniz sizi tedavi ettirmenin yolunu düşünmelerine yol açardı. Hele, bunları yapan iktidarın dindar olduğunu, öyle görüldüğünü söylemeniz, "*Saçmanın, saçmalamanın bu kadarı da olmaz...*" diyerek sizi kısa yoldan sustururlardı.

Artık "*Diyaneti kapatacaklar*" yalanıyla, "*PKK ile beraberler*" aldatmacasıyla kandırdığı vatandaşın oyuyla ayakta kaldığını söylemenize gerek yoktur. *Eski Türkiye*'nin en sade vatandaşının bile göreceği, şiddetle reddedeceği bir adaletsizliğin *yeni* denenle geldiği dehşetle anlaşılacaktır. *Yeni* denende adalet hiç gözetilmemiştir ve birçok durumda meşruluk da, hukukilik de aranmaz olmuştur.

Türkiye'de medya diktatörlüğüne yakınız. Vatandaşın, doğruları-yanlışları duymaması için her tedbir alınmış görünüyor. Hedef kitleleri için bakma-görme, düşünme-anlama zaten devrede değil. "*O ne derse o!*" rejimindeyiz. Ağzını açana bu damgalardan uyanını yapıştıran, tek merkezden işaret alan bir ordunun estirdiği baskı havasında yaşıyoruz. Bu kadar açık. Aydın-Okumuşun, parti siyasetine taraf olmadan bunları söylemesi namus borcudur.

"Yeni Türkiye" cenderesi

Şairi, hikâyecisi-romancısı, sinemacısı, tiyatrocusu, ressamı-heykeltıraşı, klasik sanatlar mensubu ve bütün halkıyla Türkiye'nin içinde yaşadığı bu *Yeni Türkiye* cenderesi hakikaten yenidir. Aslında, yeniliği, kabalığı ve zorbalığa dönüşmesiyle eskiden eski, köhne bir görüntü veriyor. İnsanlığın geride bıraktığı bir karanlığın(zulmet) yüzyıllar ötesinden geri dönüşü bu. Yeni dünyada ileri örnekleri totaliter rejimlerde görülmekle beraber marjinal ötesi marjinal ve tarihen lanetli bir gidişin günsüz çocuğu. "*Günsüz çocuk*", halk dilinde erken doğumlar için kullanılır. Bizimkilerin neye benzediği belli olmayan rejimi, ağzı, gözü, kolu bacağı şekillenmemiş böyle bir günsüz çocuk mu, düşük mü bilenler söyleyecek.

Yeni Türkiye, eski-yakın çağların insanlığa acı veren bencillik görüntülerini yeni zamanlara taşımak

istedi. Halkımız, bu din iman tanımaz bencilliğe, en hafifinden bir ifade bulmuştur: “*Kendine Müslüman*” der.

Hâsılı, anlaşılmaz bir kör döğüşünü hazırlayan *Yeni Türkiye* sloganının *yeni*'sinin iyilik düşündürecek hali kalmadı. Bugün itibariyle bir aldatma aracı slogan olduğu da açık. Böyle gidemez. Sisler dağılır. Çünkü hiçbir güç, belirsizliği, karanlığı, konuşturmamayı, olan bitenin anlaşılmasını önlemeyi uzun süre devam ettiremez. Kapatamaz, susturamaz ve karayı ak gösteremez. **Göbbels**'in taktikleri tarihin lanetlediği bir cehennemde yanıyor. **Hülâgû**'nun, **Neron**'un, **Hasan Sabbah**'ın yaptıklarının yeri de o cehennem.

Buradan döneceğiz

Aldatanlar da aldananlar da bunu görecek. Medyada dublör kullanmanın, yeni zamanlar tabiriyle ortalığa *troller* salmanın ömrü toplumun ahlak ortalamasına göre belli olur. Bizdeki kadar uzun sürüyorsa, dönüp kendimize bakacağız. Biz ne isek yukarıya taşıdıklarımız da odur.

Kontrolsüz güç güç değildir. Dünya, gücü kontrolü ve denetlemeyi esas alan çağdaş rejimler kurdu. Biz de onlarla paralel gidiyorduk. *Yeni* denenle değişeni, geleni gördük. “*Ben ne dersem o*” rejimi geldi. Uzun iktidar döneminin tabii sonucu da diyebilirsiniz. Dünya onun için, iktidar gücüne talip olmayı zamanla da sınırlıyor. Bir kişi, iki dönem, sekiz veya on yıldan fazla başkan, cumhurbaşkanı olamaz ve başka adlarla da hileye girişerek başta kalamaz kuralını getiriyorlar. Kurumlar ayakta ve kurallar sıkı sıkıya uygulandığı halde bu tedbiri koymaları üzerinde iyi düşünmek lazım. İnsan, o kadar seneden sonra bozulur ve bozar. Bizdeki bu derece derin bozulmanın ve ağır sarsıntıların bir temel sebebi de budur.

Çıkaracağımız sonuç açık: Yaşadığımız çöküşün sebebi 21 yıllık iktidardır. Bu gücü hiç kimseye bu kadar uzun süre vermemek lazımdı. Verdiğimiz süreler içinde sıkı takip ve kontrol lazımdı. Bunları yapmadık. Artık, her şeyi ele geçiren, demokrasi dışı, hiçbir ölçüye gelmez bir teklik oluştu. Dönüşün zorluğu buradadır.

Fakat halk isterse yapar. Totaliter eğilimler kâğıttan heykeller yaratır. Yıkıldığında, değiştiğinde, gittiğinde bu tunçtan zannedilen kâğıttan heykel görünür. Şu var ki bu “*yanılsama*” millete ağır bedeller ödetir.

Ödediğimiz yetsin!